

Posudek školitele

Disertační práce

Vladislava Kuchtová-Holzapfelová: *Funerální umění na vybraných pražských hřbitovech 1850-1950*

Vladislava Holzapfelová zahájila své doktorské studium v roce 2008. Jako školitel jsem byla ustanovena já, funkci konzultantky plnila PhDr. Lenka Bydžovská, CSc., která před tím vedla Holzapfelové magisterskou práci *Funerální umění v první třetině 20. století v Čechách*. Na téma diplomové práce se rozhodla Vladislava Holzapfelová navázat také ve své disertaci. V průběhu studia diplomantka plnila své studijní povinnosti a později také konzultovala svou práci s konzultantkou i se školitelkou. Studium muselo během sedmi let ustoupit některým závažným událostem v osobním životě Vladislavy Holzapfelové, jakými byla nemoc v rodině, či narození dítěte. V roce 2013 však Vladislava Holzapfelová úspěšně složila státní závěrečnou zkoušku a během posledních tří let dokončovala práce na disertaci.

V průběhu studia Holzapfelová neplnila svědomitě pouze své studijní povinnosti, ale byla také odborně aktivní. Publikovala celou řadu článků a přednesla mnoho přednášek, soustředěných zejména na téma funerálního umění v Čechách v druhé polovině 19. a první polovině 20. století. V rámci Ústavu dějin křesťanského umění organizovala také řadu odborných exkurzí pro studenty bakalářských a magisterských studijních programů. Odborné exkurze a přednášky pořádala také pro další vysokoškolské instituce.

Vladislava Holzapfelová se zabývá problematikou funerálního a sepulkrálního umění dlouhodobě a disertační práce shrnuje výsledky tohoto jejího odborného zájmu. V roce 2004 Roman Prahla napsal v úvodu knihy *Umění náhrobku v českých zemích let 1780-1830*: „odborná uměleckohistorická literatura na téma českého umění náhrobku je (...) žalostně chudá.“¹ Publikace Romana Prahla napravila toto nedostatečné zpracování sepulkrálního umění ve vztahu k umění přelomu 18. a 19. století a její odborná úroveň se stala kvalitativním měřítkem veškerého dalšího bádání o umění náhrobku v Čechách. Opakovaně se na ni odvolává také Vladislava Holzapfelová, která se ovšem věnuje jinému období, konkrétně od roku 1850 do 1950, a vydává se tak do oblasti z větší části naprosto nezmapované. Kromě tvorby několika významných představitelů secesního symbolismu totiž bohaté sepulkrální památky této doby na pražských hřbitovech nikdo dosud uměleckohistoricky nepodchytil. Víceméně naprosto nezmapovaná byla činnost architektů v oblasti sepulkrální architektury a úplně nezpracovaná byla aktivita nejrůznějších kamenických provozů a podniků. V tomto ohledu byla tedy volba tématu Holzapfelové disertační práce velmi odvážná. Předurčila zároveň z velké části způsob zpracování. Holzapfelová po mnoho let velmi pečlivě dokumentovala umělecká funerální díla, vyskytující se na pražských hřbitovech, klasifikovala formální výrazový rejstřík různých autorů, či dílen, sestavovala přehled sepulkrálních typů a ikonografických motivů. Ve své důkladnosti neopomenula ani typografii náhrobních nápisů a reprezentativní či emocionální povahu náplně jejich sdělení. Tento základní výzkum v terénu doplnila heuristickým bádáním v archivech a studiem primární i sekundární literatury k tématu. Výsledkem je monumentální přehled funerálního umění daného období v Praze,

---

¹ Roman PRAHL, *Umění náhrobku v českých zemích let 1780-1830*, Praha 2004, s. 7.

který do budoucna jistě poslouží jako podklad další odborné práce nejen samotné autorky.² Rozsah zkoumaného období i „nezpracovanost“ materiálu zároveň determinovaly možnosti vlastní uměleckohistorické práce. Autorka neměla prostor pro důkladnější zasazení pojednávaných náhrobků do celkového kontextu tvorby jejich tvůrců (ať už sochařů, nebo architektů), ani pro zkoumání funerálních památek v souvislostech šířeji pojatých uměleckohistorických fenoménů a jejich teoretického a metodologického pozadí. Absence tohoto přístupu je však pochopitelná a obhajitelná. Specifikem autorčina uměleckohistorického pojetí je určitá emocionální angažovanost, se kterou hodnotí působivost hodnocených sepulkrálních památek. Vzhledem k povaze tématu se jedná opět o legitimní, byť ne úplně obvyklý přístup.

Rozmanitost řešených problémů, pojících se s fenoménem funerálního umění, si vynutila členění kapitol podle různých obsahových kritérií. Holzapfelová tak rozvrhuje práci do kapitol všeobecně přehledových, monografických, kladoucích důraz na formální či symbolické a ikonografické aspekty, v závěrečných pasážích disertace se nevyhýbá ani problémům péče o zachovaný fond náhrobků a funerálního umění.³ Zohledňuje tak komplexní problematiku funerálního umění z různých úhlů. Na druhé straně však volba tohoto typu kompozice zapříčinila občasné opakování informací na různých místech práce. V souvislosti s celkovou koncepcí práce by však bylo možné jedinou opravdu vážnou výtku možné vznést k pojetí závěru. Vzhledem k obsažnosti práce by si zasloužil mít větší rozsah.

Marginální poznámku bych chtěla adresovat některým formálním aspektům práce. Navzdory několika kolům redakčních úprav a korektur, jejichž průběh jsem v závěru měla možnost již zblízka sledovat, zůstalo v práci mnoho pasáží stylisticky těžkopádných, obtížených floskulami a nepovedenými frázemi a vazbami. Občas kolísá úroveň uplatnění odborné terminologie („putíci“ místo putti . s. 106, za velmi sporné lze považovat například užívání slov design a designový ve spojitosti se zkoumaným materiálem – s. 43, 70 ad.), méně se naštěstí objevuje chybné psaní jmen (Plazer místo Platzer – s. 61), či chybná shoda podmětu s přísudkem (opět s. 61). Jedná se však pouze o výtky formálního rázu, proto je v celkovém hodnocení práce zohledňuji jen okrajově.

Disertační práci považuji za přínosnou a objevnou. Věřím, že se stane podkladem pro mnohá další bádání a to nejen samotné autorky. Jako školitelka ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 7.2.2016

Doc. PhDr. Marie Rakušanová, Ph.D.

---

² Jedním z velkých přínosů práce je v několika případech poopravená atribuce, či datace již dříve známých sepulkrálních památek (viz. např. s. 68, 74).

³ Podobným způsobem je raktovaná také zmiňovaná kniha Romana Prahla (viz. pozn. 1).